Journal of Psychological Injuries Volume 1, Issue 2, Winter 2025, Pages: 59-73

Social Pathology of Deprived Neighborhoods in Region 2 of Tabriz Municipality

Narges Pourtaleb [1*], Seyyed Javad Kazemi [2], Atefeh keshi zadeh [3]

[1] Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, Tehran, Iran
[2] Candidate in Public Policy, Islamic Azad University, Tabriz, Iran
[3] Clinical child and adolescent psychology, Roshdiyeh institute of higher education, Tabriz, Iran

Article Info

Article type:
Research article

Article History:
Received: Jun. 21, 2022
revised: Oct. 09, 2024
Accepted: Oct. 14, 2024
Published Online: Jan. 18,2025

**** Correspondence to:***
Narges Pourtaleb
Department of Psychology and Counselling, Farhangian University, Tehran, Iran

Email:
N.pourtaleb@cfu.ac.ir

A B S T R A C T

Introduction: This study aims to identify social issues in the deprived neighborhoods of Region 2 of Tabriz Municipality and provide scientific solutions for policy making. The research employs a mixed-methods approach (qualitative and quantitative). The study population consists of the residents of the targeted neighborhoods, and sampling was conducted using the convenience sampling method. The findings indicated that poverty, addiction, unemployment, and both domestic and social violence are among the most significant problems. The study provides suggestions for better management of these social issues.

Materials & Methods: This research includes both qualitative and quantitative sections. The data collection tools consisted of semi-structured interviews, observation, and a researcher-developed checklist, the validity of which was confirmed by experts. The Cronbach's alpha coefficient of the checklist (0.78) indicated satisfactory reliability. Convenience sampling was used, and 155 residents from deprived neighborhoods (Qazan Daghhi, Qorkhaneh, and Shamsabad) participated. The criteria for selecting neighborhoods were based on the level of social issues, as determined by municipal and social center data. The qualitative data were analyzed using Smith's method, while the quantitative data were analyzed using multivariate analysis of variance.

Conclusion: The qualitative findings showed that poverty, unemployment, domestic violence, and social discrimination are among the most significant issues in these neighborhoods. Quantitative data analysis also indicated significant differences in the severity of harms across different neighborhoods. Qazan Daghi had the highest level of poverty, while Shamsabad experienced the highest rate of social violence.

Discussion: The findings of this study, by identifying how the combination of dependent variables influences the five neighborhoods under investigation, pave the way for further research aimed at reducing social harms at the city level. Additionally, they provide a basis for formulating science-based recommendations to inform more precise policies for managing social harms across the city.

Keywords: Social Issue Management, Social Policy Making, Urban Neighborhood Pathology, Tabriz

How to cite this paper: Pourtaleb N, Kazemi SJ, keshi zadeh A. Social Pathology of Deprived Neighborhoods in Region 2 of Tabriz Municipality. *Journal of Ilam University of Medical Sciences*. 2025;1(2):59-73.

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

© The Author(s) Journal of Psychological Injurie. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistributethe material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cite.

آسیب‌شناسی اجتماعی محلات کلان‌شهر تبریز، مورد مطالعه حوزهٔ استحفاظی شهرداری منطقهٔ ۲ تبریز

نرگس پورطالب [۱*]، سید جواد کاظمی [۲]، عاطفه کشی زاده [۳]

[۱] گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان ، تهران، ایران
[۲] گروه سیاست‌گذاری عمومی، دانشگاه آزاد، تبریز، ایران
[۳] گروه روان‌شناسی بالینی کودک و نوجوان، موسسهٔ آموزش عالی رشدیه، تبریز، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۳۱
تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۰۷/۱۸
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۷/۲۳
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۱۰/۲۹

نویسنده مسئول:
نرگس پورطالب
گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان ، تهران، ایران

Email:
N.pourtaleb@cfu.ac.ir

چکیده

مقدمه: این پژوهش با هدف شناسایی آسیب‌های اجتماعی در محلات آسیب‌خیز منطقهٔ ۲ شهرداری تبریز و ارائهٔ راهکارهای علمی برای سیاست‌گذاری انجام‌شده است. روش پژوهش ترکیبی (کیفی و کمی) است. جامعهٔ آماری شامل ساکنان محلات مدنظر بود و نمونه‌گیری به روش در دسترس صورت گرفت. یافته‌ها نشان داد فقر، اعتیاد، بیکاری، خشونت خانوادگی و اجتماعی از مهم‌ترین مشکلات هستند. این پژوهش پیشنهادهایی برای مدیریت بهتر این آسیب‌ها ارائه می‌دهد.

مواد و روش‌ها: روش تحقیق حاضر شامل بخش‌های کیفی و کمی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، مشاهده و چک‌لیست محقق‌ساخته بود که کارشناسان اعتبار آن را تأیید کردند. ضریب آلفای کرونباخ چک‌لیست (۰/۷۸) نشان‌دهندهٔ پایایی مطلوب ابزار بود. نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد و شامل ۱۵۵ نفر از ساکنان مناطق آسیب‌خیز (محلات قازان‌داغی، قورخانه و شمس‌آباد) بود. معیار انتخاب محلات شامل سطح آسیب‌های اجتماعی بر اساس داده‌های شهرداری و مراکز اجتماعی بود. داده‌های گردآوری‌شده در بخش کیفی با روش اسمیت و در بخش کمی با آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره تجزیه‌وتحلیل گردیدند.

یافته‌های پژوهش: یافته‌های کیفی نشان داد فقر، بیکاری، خشونت خانوادگی و تبعیض اجتماعی از مهم‌ترین مشکلات این محلات هستند. تحلیل داده‌های کمی نیز نشان‌دهندهٔ تفاوت‌های معنادار در شدت آسیب‌ها میان محلات مختلف بود. محلهٔ قازان‌داغی بالاترین میزان فقر و محلهٔ شمس‌آباد بیشترین میزان خشونت اجتماعی را داشت.

بحث و نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه با مشخص کردن نحوهٔ اثر ترکیب متغیرهای وابسته در پنج محلهٔ مطالعه‌شده، زمینه‌ساز مطالعات بیشتر به‌منظور کاستن از میزان آسیب‌های اجتماعی در سطح شهر خواهد بود. علاوه بر این، زمینه‌ساز ارائهٔ پیشنهادهای مبتنی بر یافته‌های علمی به سیاست‌گذاری‌های دقیق‌تر در جهت مدیریت آسیب‌های اجتماعی در سطح شهر منجر خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت آسیب‌های اجتماعی، سیاست‌گذاری اجتماعی، آسیب‌شناسی محله‌های شهری، تبریز

استناد: پورطالب نرگس، کاظمی سیدجواد، کشی‌زاده عاطفه. پیش‌بینی آسیب‌شناسی اجتماعی محلات کلان‌شهر تبریز، مورد مطالعه حوزهٔ استحفاظی شهرداری منطقهٔ ۲ تبریز. *مجله دانشگاه علوم پزشکی ایلام*، دی ۱۴۰۳؛ ۱(۲) : ۷۳-۵۹.

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

حق‌مؤلف © نویسندگان

مقدمه

جوامع انسانی همواره در معرض ناامنی‌ها، تهدیدها و رفتارهای پرخطر اعضای خود قرار دارند. این رفتارها می‌توانند به ظهور آسیب‌هایی منجر شوند که با عنوان آسیب‌های اجتماعی شناخته می‌گردند. هیچ جامعه‌ای بدون سیاست‌گذاری‌های دقیق اجتماعی قادر به جلوگیری از این آسیب‌ها نیست. اولین بار ساترلند مفهوم آسیب‌های اجتماعی را دربارهٔ کارمندان یقه‌سفید مطرح کرد و تأکید داشت که فعالیت‌های خلافکارانه این گروه اختلالاتی در کل نظام اداری به‌وجود می‌آورد. این مفهوم بعدها به سطح جامعه تعمیم داده شد و واژهٔ آسیب‌های اجتماعی برای مطالعهٔ عواملی به‌کار رفت که به بی‌نظمی و بیماری‌های اجتماعی منجر می‌شود(۱, ۲). آسیب‌های اجتماعی به هر نوع عمل فردی یا جمعی اطلاق می‌گردد که با اصول اخلاقی و قواعد رسمی و غیررسمی جامعه مغایرت دارد و ازاین‌رو، با واکنش‌های قانونی یا قبح اخلاقی و اجتماعی مواجه می‌شود؛ به‌عبارت‌دیگر، آسیب اجتماعی یا کج‌روی اجتماعی به هر نوع رفتار فردی یا جمعی اطلاق می‌گردد که با هنجارهای جامعه مغایرت دارد و به دنبال آن، با برخوردهای اجتماعی و قانونی روبه‌رو می‌شود(۳).

آسیب‌های اجتماعی در ایران شامل طیف وسیعی از مشکلات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی هستند که ازجملهٔ آن‌ها می‌توان به فقر(۴)، بیکاری، جرم و بزهکاری، اعتیاد(۵)، خودکشی، طلاق، پرخاشگری، کودکان آسیب‌دیده (اعم از کودکان خیابانی و دختران فراری)، روسپیگری، جرائم مالی و اقتصادی (۳)، شرارت، تکدی‌گری، قتل، سرقت و گسترش حاشیه‌نشینی (۶, ۷) اشاره کرد.

گسترش حاشیه‌نشینی به‌ویژه به علت ویژگی‌های خاص این مناطق که غالباً آمادگی بالایی برای ارتکاب جرم دارند، اهمیت ویژه‌ای دارد. عواملی مانند نبود نظارت کافی، وجود افراد نیازمند و بدون شغل، پایین بودن سطح سواد و...، همه باعث می‌شود که این مناطق به مکانی برای سکونت مجرمان تبدیل گردند و به‌عنوان مناطق جرم‌خیز شناخته شوند (۸, ۹). گسترش آسیب‌های اجتماعی در این مناطق به‌ویژه در حاشیه‌نشینی، همزمان با تشدید این آسیب‌ها، راه را برای وقوع بحران‌های شهری هموار می‌کند. شناسایی این آسیب‌ها یکی از مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی در این مناطق است که باید مدیران شهری به آن توجه کنند؛ زیرا تراکم این آسیب‌ها در بستر شهری می‌تواند انسجام و همبستگی اجتماعی را تهدید کند (۲, ۱۰).

شاو و مک‌کی (۲۰۱۲) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که جرائم شهری تحت تأثیر فضاهای خاص شهری قرار دارند. آنان با بررسی آمار مناطق خاص شهری از دادگاه‌ها و پلیس، به مناطقی رسیدند که ویژگی‌های حاشیه‌نشینی داشتند و به‌عنوان «گتو» شناخته می‌شوند. یافته‌های این تحقیق عبارت‌اند از: الف. بزهکاران در مناطق حاشیه‌ای از نظر ضریب هوشی و ویژگی‌های شخصیتی تفاوت معناداری با بزهکاران در دیگر مناطق ندارند؛ ب. در مناطق حاشیه‌ای، نهادهای محله‌ای و سنت‌های عرفی که رفتارهای افراد را کنترل می‌کنند، به‌طور چشمگیری از هم گسیخته‌اند؛ ج. این مناطق فرصت‌های فراوانی برای خریدوفروش مواد مخدر، اموال مسروقه، مشروبات الکلی و دیگر اعمال خرابکارانه در اختیار مجرمان قرار می‌دهند؛ د. جرائم در این مناطق از همان آغاز کودکی و به‌عنوان بخشی از بازی‌ها شروع می‌شوند (۱۱, ۱۲).

با توجه به گسترش حاشیه‌نشینی در کلان‌شهرها، شهر تبریز نیز به‌عنوان یکی از کلان‌شهرهای ایران از آسیب‌های اجتماعی در امان نیست. حاشیه‌نشینی گسترده در این شهر یکی از عوامل اصلی بروز آسیب‌های اجتماعی است (۱۳, ۱۴). مطالعهٔ کریم‌زاده و همکاران (۱۳) نشان می‌دهد که در مناطق حاشیه‌نشین تبریز، افراد بدون مهارت و تخصص زندگی می‌کنند و به علت فقر، به مشاغل کاذب و مجرمانه مانند تکدی‌گری، خریدوفروش مواد مخدر و مشروبات الکلی روی می‌آورند؛ همچنین ترک تحصیل، سطح پایین سواد و نبود مراکز فرهنگی و تفریحی از علل عمده‌ای هستند که زمینه‌ساز آسیب‌های اجتماعی در این مناطق می‌شوند. بافت سکونتی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی این مناطق جرم‌خیز است و برخی جرائم مانند سرقت، اوباش‌گری و نزاع‌های دسته‌جمعی در این مناطق به نقطهٔ بحرانی نزدیک

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

شده‌اند (۱۵, ۱۶). این آسیب‌ها اگر مدیریت نشوند، به خرده‌فرهنگ‌های کج‌رو تبدیل می‌گردند که تبعات جبران‌ناپذیری به همراه خواهند داشت و عوارض آن به سطح شهری و ملی گسترش می‌یابد (۱۷, ۱۸).

بر اساس نظریه‌های کنترل اجتماعی، جامعه برای تنظیم رفتارهای مقبول و جلوگیری از بی‌نظمی به سازمان‌های کنترل اجتماعی تکیه دارد و قوانین و هنجارها را به‌طور مقتدرانه اعمال می‌کند تا رفتارهای کج‌رو را تنبیه نماید و نظم را در جامعه برقرار سازد (۱۹). بااین‌حال، سازمان‌های کنترل اجتماعی به‌تنهایی قادر به مدیریت آسیب‌های اجتماعی نخواهند بود؛ زیرا عوامل مختلف فردی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی در بروز این آسیب‌ها نقش دارند. مشکلات و انحرافات اجتماعی در جوامع امروزی به چالشی اساسی برای توسعهٔ پایدار تبدیل‌شده است که نیازمند توجه جدی به عوامل مختلف در حوزه‌های فردی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و محیطی است؛ همچنین بر اساس سند چشم‌انداز ایران در افق ۱۴۰۴، بهره‌مندی از امنیت اجتماعی و قضائی یکی از ویژگی‌های جامعهٔ ایرانی عنوان‌شده است. قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران نیز موظف است بدین منظور، با همکاری نهادهای مسئول، زمینه‌های وقوع جرم را کاهش دهد و فرهنگ صلح، سازش، داوری و بازاجتماعی کردن مجرمان را ترویج کند (۲۰).

بنابراین، سازمان‌های مختلف ازجمله آموزش‌وپرورش، بهزیستی و شهرداری‌ها باید با توجه به سیاست‌ها و رسالت‌های خود برای پیشگیری و مدیریت آسیب‌های اجتماعی اقدام نمایند (۲۱). سیاست‌گذاری‌های مدون و ارائهٔ راه‌حل برای مسائل اجتماعی در هر جامعه‌ای نیازمند مطالعات علمی دقیق در بستر آن جامعه است. با توجه به اینکه در حال حاضر پژوهش‌های علمی جامعی دربارهٔ آسیب‌های اجتماعی در حوزهٔ استحفاظی شهرداری منطقهٔ دو تبریز وجود ندارد، این مطالعه ضروری است تا بر اساس یافته‌های علمی، سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و فرهنگی کوتاه‌مدت و بلندمدت در این زمینه صورت گیرد؛ زیرا بی‌توجهی به آسیب‌های اجتماعی در این مناطق، پیامدهای جبران‌ناپذیری به همراه خواهد داشت؛ همچنین برای کاهش و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی نیاز است که ابتدا این آسیب‌ها شناسایی و شیوه‌های اجرایی پیشگیرانهٔ آن‌ها بررسی شود. پژوهش حاضر قصد دارد تا آسیب‌های اجتماعی محله‌های آسیب‌خیز منطقهٔ دو تبریز را بررسی کند و مشخص سازد آیا پنج محلهٔ مطالعه‌شده بر ترکیب متغیرهای وابسته اثر متفاوت دارند و بر اساس نتایج آن، زمینه برای ارائهٔ راهکارهای مدیریتی لازم را فراهم آورد.

مواد و روش‌ها

این طرح پژوهشی از روش‌های ترکیبی (کیفی و کمی) برای بررسی آسیب‌های اجتماعی در محلات آسیب‌خیز تبریز استفاده کرده است. در بخش کیفی، ابتدا با استفاده از روش اسنادی و کتابخانه‌ای، مفاهیم و ابعاد نظری آسیب‌های اجتماعی بررسی شد و چارچوب مفهومی برای سنجش این آسیب‌ها طراحی گردید؛ سپس در مرحلهٔ میدانی، به‌منظور شناسایی آسیب‌های اجتماعی، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ساکنان محلات آسیب‌خیز انجام شد. این مصاحبه‌ها با هدف استخراج اطلاعات اولیه دربارهٔ آسیب‌ها صورت گرفت و مصاحبه‌ها تا زمانی ادامه یافت که اشباع اطلاعات حاصل شد.

در بخش کمی، چک‌لیست‌هایی مبتنی بر نتایج مصاحبه‌ها طراحی و در اختیار ساکنان محلات آسیب‌خیز قرار گرفت. تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در بخش کمی با استفاده از روش‌های آماری شامل میانگین، انحراف معیار و تحلیل واریانس چندمتغیره انجام گردید.

جامعهٔ آماری این پژوهش شامل ساکنان بالای ۱۵ سال پنج محلهٔ آسیب‌خیز در حاشیهٔ شهر تبریز بود. نمونه‌گیری به‌صورت در دسترس انجام شد و درمجموع، ۲۵۰ نفر از ساکنان این محلات انتخاب گردیدند. پس از حذف نمونه‌های نامعتبر، تعداد ۱۵۵ نفر برای تحلیل نهایی انتخاب شدند.

ابزار پژوهش؛ چک‌لیست محقق‌ساختهٔ شناسایی آسیب‌های اجتماعی: این چک‌لیست در سال ۱۴۰۲، در جریان پژوهش حاضر با اتکا به تجارب زیسته ساکنان محلات

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

آسیب‌خیز که از طریق مصاحبه جمع‌آوری و طبقه‌بندی گردید و بر مبنای مشاهده‌های میدانی از این محله‌ها و با اتکا به پشتوانهٔ نظری و تجربی توسط پورطالب و کاظمی طراحی شد و با نظر متخصصان حوزهٔ آسیب‌های اجتماعی (اساتید دانشگاه و کارشناسان این حوزه در سازمان‌های شهرداری و آموزش‌وپرورش) اعتباریابی شد تا روایی صوری آن تأیید گردد. چک‌لیست ۲۳ سؤال با طیف لیکرت دارد که از «کم» تا «خیلی زیاد» و از ۱ تا ۴ ارزش‌گذاری می‌شود. ضریب آلفای کرونباخ چک‌لیست در پژوهش حاضر ۰/۷۸ محاسبه شد.

نتایج

به‌منظور پاسخ به پرسش‌های پژوهش، در گام اول به این پرسش پرداخته شد که چه آسیب‌های اجتماعی محله‌های آسیب‌خیز حوزهٔ استحفاظی شهرداری منطقهٔ دو کلان‌شهر تبریز را تهدید می‌کند. برای تحلیل این سؤال، مصاحبه‌ها و مشاهده‌هایی از ساکنان و محلات مدنظر انجام گرفت. در تحلیل به روش اسمیت، آسیب‌های زیر شناسایی شد: فقر، اعتیاد، بیکاری، گرانی و تورم، مشکلات ازدواج/بالا رفتن سن ازدواج، خشونت خانوادگی/ همسر آزاری، خشونت اجتماعی، کودک‌آزاری، نابسامانی خانواده و طلاق، نابهنجاری آموزشی/ ناکارآمدی آموزش‌وپرورش، نداشتن احساس امنیت اجتماعی/ ناامنی/ بی‌اعتمادی اجتماعی، تبعیض اجتماعی/ پارتی‌بازی، فحشا/ فساد/ بی‌بندوباری جنسی، بی‌توجهی مردم به ارزش‌های دینی و مذهبی، بی‌توجهی مردم به ارزش‌های اجتماعی، رعایت نکردن حقوق شهروندی، مهاجرت/ حاشیه‌نشینی، دزدی/ سرقت، رشوه‌خواری، دختران فراری، قتل، خودکشی و آسیب‌های برخاسته از محیط‌های اجتماعی مجازی.

همچنین در تحلیل متغیرهای زمینه‌ای که به این آسیب‌ها دامن می‌زنند، عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و محیطی در هریک از محله‌ها بررسی و شناسایی گردید. این متغیرهای زمینه‌ای شامل سطح تحصیلات، میزان درآمد، وضعیت اقتصادی خانوار، سطح دسترسی به خدمات اجتماعی و شهری، وضعیت اشتغال و بیکاری و میزان مشارکت اجتماعی بودند که به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، بر بروز و گسترش این آسیب‌ها تأثیرگذار هستند. این تحلیل زمینه‌ای به فهم عمیق‌تری از رابطهٔ میان ویژگی‌های اجتماعی و آسیب‌های شناسایی‌شده کمک کرد.

در جدول شمارهٔ ۱، شاخص‌های توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد نمرات آزمودنی‌ها در متغیرهای پژوهش در هر گروه ارائه‌شده است. بر اساس این جدول، محلهٔ قازان‌داغی در همهٔ آسیب‌های بررسی‌شده غیر از فقر، بیکاری، گرانی، مشکلات ازدواج، تبعیض اجتماعی و مهاجرت بالاترین میانگین را کسب کرده است. محلهٔ قورخانه در فقر، بیکاری، گرانی و تورم و تبعیض اجتماعی بالاترین میانگین را دارد. محلهٔ شمس‌آباد در مهاجرت و گرانی میانگین بالاتری نسبت به سایر محله‌ها و محلهٔ عزیزآباد در مشکلات ازدواج بالاترین میانگین را دارد.

جدول شماره ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در محله‌های مطالعه‌شده

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
	۱		۲		۳		٤		٥	
	عزیزآباد		قورخانه		قازان‌داغی		شمس‌آباد		روستای ائل‌گلی	کل
فقر	۲/۴۲	۰/۶۷	۲/۹۷	۰/۱۸	۲/۷۱	۰/۵۸	۲/۹۱	۰/۳۰	۲/۵۲	۰/۶۳	۲/۷۰	۰/۵۲
اعتیاد	۲/۲۳	۱/۰۶	۲/۱۶	۰/۸۶	۲/۷۴	۰/۵۷	۲/۴۵	۰/۸۵	۲/۳۵	۰/۸۰	۲/۳۹	۰/۸۶
بیکاری	۲/۲۹	۱/۱۶	۲/۹۴	۰/۲۵	۲/۸۱	۰/۵۴	۲/۸۴	۰/۴۵	۲/۳۹	۰/۷۷	۲/۶۵	۰/۷۵
گرانی	۲/۶۸	۰/۶۵	۲/۸۴	۰/۴۵	۲/۸۱	۰/۵۴	۲/۸۴	۰/۴۵	۲/۳۹	۰/۷۶	۲/۶۵	۰/۷۴
مشکلات ازدواج	۲/۷۴	۰/۴۴	۲/۳۵	۰/۷۵	۲/۶۱	۰/۵۶	۲/۵۹	۰/۵۱	۲/۵۵	۰/۷۷	۲/۵۷	۰/۶۲

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

خشونت خانوادگی	۲	۰/۹۷	۲/۰۶	۰/۸۹	۲/۴۲	۰/۶۸	۲/۱۶	۰/۷۸	۱/۹۷	۰/۸۴	۲/۱۲	۰/۸۴
خشونت اجتماعی	۱/۹۴	۱	۱/۷۷	۰/۶۲	۲/۶۱	۰/۶۲	۲/۱	۰/۷۵	۱/۹۴	۱	۲/۰۷	۰/۸۵
کودک‌آزاری	۱/۵۲	۱	۱/۹۴	۰/۸۹	۲/۳	۰/۹۰	۱/۸۷	۰/۸۸	۱/۵۲	۰/۹۶	۱/۸۳	۰/۹۶
نابسامانی خانواده و طلاق	۲/۱۹	۱/۰۱	۲	۰/۷۷	۲/۶۱	۰/۵۶	۲/۵۵	۰/۵۷	۲	۰/۹۳	۲/۲۷	۰/۸۲
نابهنجاری آموزش	۲	۰/۹۷	۱/۹۴	۱/۱۸	۲/۷۴	۰/۴۴	۲/۳۵	۰/۶۶	۲/۰۳	۰/۸۰	۲/۲۱	۸۹
احساس ناامنی	۲/۰۶	۰/۹۶	۲/۲۶	۰/۸۶	۲/۷۴	۰/۴۴	۲/۴۱	۰/۸۱	۱/۸۴	۰/۸۲	۲/۲۶	۰/۸۱
تبعیض اجتماعی	۲/۱۶	۱	۲/۸۴	۰/۴۵	۲/۶۸	۰/۵۴	۲/۵۵	۰/۸۹	۲/۱۶	۱/۰۷	۲/۴۸	۰/۸۶
فساد/فحشا	۲/۰۶	۰/۹۶	۲/۱۳	۰/۸۵	۲/۷۱	۰/۵۹	۲/۲۶	۰/۹۰	۲/۳۲	۷۰	۲/۲۴	۰/۸۸
بی‌توجهی به ارزش‌های دینی	۲/۰۳	۰/۹۸	۲/۸۱	۰/۷۵	۲/۸۱	۰/۴۰	۱/۸۴	۰/۹۷	۲/۳۲	۷۰	۲/۱۶	۰/۸۶
بی‌توجهی به ارزش‌های اجتماعی	۲/۱۶	۱/۰۴	۱/۸۱	۰/۶۵	۲/۷۷	۰/۵۰	۲/۱۳	۰/۷۲	۲/۱	۰/۶۰	۲/۱۶	۰/۷۸
رعایت نکردن حقوق شهروندی	۱/۹۰	۱/۰۱	۱/۸۴	۰/۹۳	۲/۶۷	۰/۵۰	۲/۳۵	۰/۸۴	۲/۱۳	۰/۶۷	۲/۲۰	۰/۸۷
مهاجرت	۱/۸۴	۱/۰۳	۲/۱	۰/۹۴	۲/۳۹	۰/۷۲	۲/۶۱	۰/۷۲	۲/۲۹	۰/۹۴	۲/۲۵	۰/۹۱
دزدی	۲/۲۳	۱/۰۲	۲/۱	۰/۹۱	۲/۵۸	۰/۶۲	۲/۴۵	۰/۸۱	۲/۱۹	۰/۹۵	۲/۳۱	۰/۸۸
رشوه‌خواری	۲/۲۶	۱	۲/۵۸	۰/۷۶	۲/۵۸	۰/۶۲	۲/۳۲	۰/۸۷	۱/۴۸	۱/۰۹	۲/۲۴	۰/۹۶
دختران فراری	۱/۷۴	۱/۰۶	۱/۴۸	۰/۸۵	۲/۱۶	۰/۷۸	۱/۷۱	۱	۱	۰/۸۲	۱/۶۲	۰/۹۸
قتل	۱/۸۴	۱/۱	۱/۳۵	۰/۷۱	۲	۰/۵۸	۱/۷۱	۰/۹۴	۰/۷۷	۰/۷۶	۱/۵۴	۰/۹۳
خودکشی	۱/۸۱	۱/۱۱	۱/۹	۰/۷۹	۱/۹۷	۰/۷۱	۱/۹۴	۰/۸۹	۰/۹۰	۰/۷۹	۱/۷	۰/۹۵
آسیب‌های برخاسته از فضای مجازی	۱/۹	۱/۱۹	۱/۴۲	۱/۰۶	۲/۹۱	۰/۴	۲/۱۶	۰/۹	۲/۱۳	۱/۱۵	۲/۱	۱/۰۸

برای تحلیل داده‌های مربوط به پرسش اصلی پژوهش از روش تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. بدین منظور، ابتدا پیش‌فرض‌های لازم برای انجام این روش بررسی گردید. با توجه به اینکه پیش‌فرض‌های عمومی و اختصاصی محقق شده بود؛ بنابراین، برای تحلیل داده‌های مربوط به پرسش اول پژوهش مبنی بر اینکه آیا پنج محلهٔ مطالعه‌شده بر ترکیب متغیرهای وابسته اثر متفاوت دارند، از روش تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. نتایج این تحلیل در جدول شمارهٔ ۲

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

آمده است..

جدول شماره ۲. خلاصهٔ تحلیل واریانس چندمتغیرهٔ آثار روش‌های آموزش بر ترکیب وزنی متغیرهای وابسته (انواع آسیب‌های اجتماعی)

منبع تغییر	آزمون	اندازهٔ آزمون	درجهٔ آزادی بین‌گروهی	درجهٔ آزادی درون‌گروهی	F	سطح معناداری	ضریب اتا	توان آزمون
روش	اثر پیلایی	۱/۳۸	۹۲	۵۲۴	۳/۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۳۵	۱

مندرجات جدول شمارهٔ ۲ تحلیل واریانس چندمتغیره را نشان می‌دهد که پنج محلهٔ مطالعه‌شده آثار متفاوت و معنی‌دار (با ۳۵ درصد قدرت در تبیین متغیرهای وابسته با توان کامل آزمون) بر ترکیب وزنی متغیرهای وابسته دارند؛ زیرا F محاسبه‌شده (۳/۰۱) در سطح P<۰.۰۵ معنادار است؛ بنابراین، پاسخ پرسش پژوهش مثبت است.

در ادامه، تفاوت پنج محلهٔ یادشده از نظر آسیب‌های مطالعه‌شده در پژوهش بررسی گردید. برای تحلیل داده‌های مربوط به سؤالات فرعی به‌منظور بررسی تفاوت محله‌ها، از روش تحلیل واریانس تک‌متغیره در ذیل تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. نتایج این بررسی‌ها در جداول ذیل آمده است.

مندرجات جدول شمارهٔ ۳ تحلیل واریانس تک‌متغیره را نشان می‌دهد. پنج محلهٔ مطالعه‌شده اثر متفاوت و معنادار بر وضعیت آسیب‌های اجتماعی دارند؛ زیرا F محاسبه‌شده برای متغیرهای فقر، بیکاری، خشونت اجتماعی، کودک‌آزاری، نابسامانی خانواده، نابهنجاری آموزشی، احساس ناامنی اجتماعی، تبعیض اجتماعی، مهاجرپذیری، رشوه‌خواری، دختران فراری، قتل، خودکشی و آسیب‌های فضای مجازی در سطح P<۰.۰۵ معنادار است؛ بنابراین، بسته به محله‌ها با توان آزمون نسبتاً بالایی، واریانس آسیب‌های اجتماعی مختلف قابل تبیین است.

جدول شماره ۳. تحلیل واریانس تک‌متغیرهٔ آثار محله‌های مطالعه‌شده بر متغیرهای وابسته

منبع تغییر	متغیر	مجموع مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	ضریب اتا	توان آزمون
روش	فقر	۶/۹۹	۴	۱/۷۵	۶/۶۶	*۰/۰۰۰۱	۰/۱۵	۰/۹۹
خطا		۳۹/۳۶	۱۵۰	۰/۲۶				
روش	اعتیاد	۶/۴۵	۴	۱/۶۱	۲/۲۸	۰/۰۶	۰/۰۶	۰/۶۵
خطا		۱۰۶/۳۲۳	۱۵۰	۰/۷۱				
روش	بیکاری	۱۰/۵۴	۴	۲/۶۴	۵/۳۰	*۰/۰۰۰۱	۰/۱۲	۰/۹۷
خطا		۷۴/۶۵	۱۵۰	۰/۵۰				
روش	گرانی و تورم	۱/۳۳	۴	۰/۳۳	۱/۲۹	۰/۲۷	۰/۰۳	۰/۴۰
خطا		۸۳/۶۵	۱۵۰	۰/۲۶				
روش	مشکلات ازدواج	۲/۴۳	۴	۰/۶۱	۱/۵۸	۰/۱۸	۰/۰۴	۰/۴۸
خطا		۵۷/۶۱	۱۵۰	۰/۳۸				
روش	خشونت خانوادگی	۴/۰۹	۴	۱/۰۲	۱/۴۷	۰/۲۱	۰/۰۴	۰/۴۵
خطا		۱۰۴/۵۹	۱۵۰	۰/۷				
روش	خشونت اجتماعی	۱۲/۹۹	۴	۳/۲۵	۴/۹	*۰/۰۰۱	۰/۱۲	۰/۹۶

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

خطا		۹۹/۲۳	۱۵۰	۰/۶۶				
روش	کودک‌آزاری	۱۳/۰۷	۴	۳/۲۷	۳/۷۹	۰/۰۰۶*	۰/۱۰	۰/۸۸
خطا		۱۲۹/۲۳	۱۵۰	۰/۸۷				
روش	نابسامانی خانواده و طلاق	۱۰/۷۵	۴	۲/۶۹	۴/۲۹	۰/۰۰۳*	۰/۱۰	۰/۹۲
خطا		۹۳/۸۷	۱۵۰	۰/۶۳				
روش	نابهنجاری آموزشی	۱۴/۱۰	۴	۳/۵۳	۴/۹۰	۰/۰۰۱*	۰/۱۲	۰/۹۶
خطا		۱۰۷/۸۷	۱۵۰	۰/۷۲				
روش	احساس ناامنی اجتماعی	۱۴/۶۷۱	۴	۳/۶۷	۵/۷۶	۰/۰۰۰۱*	۰/۱۳	۰/۹۸
خطا		۹۵/۴۸	۱۵۰	۰/۶۴				
روش	تبعیض اجتماعی	۱۱/۶۴	۴	۲/۹۱	۴/۲۴	۰/۰۰۳*	۰/۱۰	۰/۹۲
خطا		۱۰۳/۰۳	۱۵۰	۰/۶۹				
روش	فحشا/ فساد	۹/۵۲	۴	۲/۳۸	۳/۲۹	۰/۰۱۳*	۰/۰۸	۰/۸۳
خطا		۱۰۸/۶۵	۱۵۰	۰/۷۲				
روش	بی‌توجهی به ارزش‌های دینی و مذهبی	۲۱/۳۶	۴	۵/۳۴	۸/۵۵	۰/۰۰۰۱*	۰/۱۹	۱
خطا		۹۳/۶۱	۱۵۰	۰/۶۲				
روش	بی‌توجهی به ارزش‌های اجتماعی	۱۵/۵۵	۴	۳/۸۹	۷/۴۱	۰/۰۰۰۱*	۰/۱۷	۱
خطا		۷۸/۶۵	۱۵۰	۰/۵۲				
روش	رعایت نکردن حقوق شهروندی	۱۷/۹	۴	۴/۴۷	۶/۷۹	۰/۰۰۰۱*	۰/۱۵	۰/۹۹
خطا		۹۸/۹۰	۱۵۰	۰/۶۶				
روش	مهاجرت	۱۰/۶۸	۴	۲/۶۷	۳/۴۵	۰/۰۱*	۰/۰۸	۰/۸۵
خطا		۱۱۶	۱۵۰	۰/۷۷				
روش	دزدی/ سرقت	۴/۹۴	۴	۱/۲۴	۱/۶۲	۰/۱۷	۰/۰۴	۰/۴۹
خطا		۱۱۴/۱۹	۱۵۰	۰/۷۶				
روش	رشوه‌خواری	۲۵/۱۳	۴	۶/۲۸	۸/۱	۰/۰۰۰۱*	۰/۱۸	۱
خطا		۱۱۷/۵۵	۱۵۰	۰/۷۸				
روش	دختران فراری	۲۲/۲۸	۴	۵/۵۷	۶/۷۳	۰/۰۰۰۱*	۰/۱۵	۰/۹۹
خطا		۱۲۴/۲۶	۱۵۰	۰/۸۳				
روش	قتل	۲۹/۴۶	۴	۷/۳۷	۱۰/۵۱	۰/۰۰۰۱*	۰/۲۲	۱
خطا		۱۰۵/۱	۱۵۰	۰/۷۰				

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

روش	خودکشی	۲۵/۲۵	۴	۶/۳	۸/۳۷	*۰/۰۰۰۱	۰/۱۸	۱
خطا		۱۱۳/۱	۱۵۰	۰/۷۵				
روش	آسیب‌های فضای مجازی	۳۵/۷۰	۴	۸/۹۳	۹/۲۶	*۰/۰۰۰۱	۰/۲۰	۱
خطا		۱۴۴/۶۱	۱۵۰	۰/۹۶				

*سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵

در ادامه برای مشخص کردن جهت تفاوت‌ها، به مقایسهٔ زوجی میانگین‌ها بر اساس آزمون LSD پرداخته‌شده است و نتایج حاکی از آن است که محله‌های قورخانه، قازان‌داغی و شمس‌آباد نسبت به محلهٔ عزیزآباد، در افزایش فقر نقش بیشتری دارند؛ زیرا تفاوت میانگین‌های فقر در این محله‌ها به‌ترتیب ۰/۵۵-، ۰/۴۸- و ۰/۲۶- در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند؛ همچنین محلهٔ شمس‌آباد و قورخانه در مقایسه با محلهٔ ائل‌گلی، نقش معناداری در فقر دارند. تفاوت میانگین‌های فقر در این دو محله با ائل‌گلی به‌ترتیب ۰/۴۵- و ۰/۳۹- است که در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند. گفتنی است، محلهٔ قازان‌داغی در مقایسه با عزیزآباد با تفاوت میانگین ۰/۵۲ و در مقایسه با محلهٔ قورخانه با تفاوت میانگین ۰/۵۸ در اعتیاد اثربخش‌تر است. این تفاوت در سطح P<۰.۰۵ معنادار است.

محلهٔ عزیزآباد در مقایسه با قورخانه با تفاوت میانگین ۰/۶۵-، قازان‌داغی با تفاوت میانگین ۰/۵۲-، شمس‌آباد با تفاوت میانگین ۰/۵۵- وضعیت بهتری در متغیر بیکاری دارد. محلهٔ قورخانه نسبت به ائل‌گلی و همچنین قازان‌داغی نسبت به ائل-گلی و شمس‌آباد نسبت به ائل‌گلی به‌ترتیب با تفاوت میانگین ۰/۵۵-، ۰/۴۲- و ۰/۴۵- در متغیر بیکاری اوضاع مطلوبی ندارند. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

در متغیر گرانی، محلهٔ شمس‌آباد در مقایسه با عزیزآباد با تفاوت میانگین ۰/۲۶-، اوضاع مطلوبی ندارد؛ اما نسبت به سایر محله‌ها تفاوت معناداری ندارد. در متغیر مشکلات ازدواج، محلهٔ عزیزآباد نسبت به قورخانه با تفاوت میانگین ۰/۳۹-، اوضاع نابسامانی دارد؛ اما در مقایسه با سایر محله‌ها، تفاوت معناداری در مشکلات ازدواج دیده نمی‌شود. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

تفاوت معنادار متغیر خشونت خانوادگی میان میانگین محلهٔ قازان‌داغی با عزیزآباد و ائل‌گلی با تفاوت میانگین معنادار ۰/۴۲ و ۰/۴۵ دیده شد که این تفاوت در سطح P<۰.۰۵ معنادار بودند؛ همچنین از لحاظ خشونت اجتماعی، محلهٔ قازان‌داغی در مقایسه با چهار محلهٔ دیگر، اوضاع نامطلوبی دارد. تفاوت میانگین‌ها با محله‌های عزیزآباد، قورخانه، شمس‌آباد و ائل‌گلی به‌ترتیب ۰/۶۸، ۰/۸۴، ۰/۵۲ و ۰/۶۸ است که این تفاوت در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند. علاوه بر این، محلهٔ قازان‌داغی در کودک‌آزاری نسبت به عزیزآباد و ائل‌گلی با تفاوت میانگین ۰/۷۷ و در متغیر نابسامانی خانواده و طلاق در مقایسه با عزیزآباد، قورخانه و شمس‌آباد و ائل‌گلی با تفاوت میانگین ۰/۴۲، ۰/۶۱، ۰/۵۵ و ۰/۶۱ اوضاع ناخوشایندی دارد که این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند. به لحاظ نابسامانی خانواده و طلاق، محلهٔ شمس‌آباد در مقایسه با ائل‌گلی با تفاوت میانگین ۰/۵۵ نیز، اوضاع مطلوبی ندارد.

محلهٔ قازان‌داغی در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۷۴)، قورخانه (تفاوت میانگین ۰/۸۱) و ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۷۱)، از لحاظ نابهنجاری آموزشی اوضاع نامطلوبی دارد. این محله از نظر ناامنی اجتماعی نیز نسبت به عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۶۸)، قورخانه (تفاوت میانگین ۰/۴۸-) و نسبت به ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۴۲)، وضعیت ناخوشایندی دارد. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند؛ همچنین شایان‌ذکر است که احساس ناامنی در شمس‌آباد در مقایسه با محلهٔ ائل‌گلی با تفاوت معنادار دیده می‌شود (تفاوت میانگین ۰/۵۸).

محلهٔ قازان‌داغی در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۵۲)، قورخانه نسبت به عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۶۷) و قورخانه نسبت به ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۶۸) و قازان‌داغی نسبت به ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۵۲)، تبعیض

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

اجتماعی بیشتری را تجربه می‌کنند. از لحاظ فحشا و فساد قازان‌داغی نسبت به عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۶۵)، نسبت به قورخانه (تفاوت میانگین ۰/۵۸) و نسبت به ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۶۸) و نسبت به محلهٔ شمس‌آباد (تفاوت میانگین ۰/۴۵)، وضعیت ناخوشایندی دارد. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

محلهٔ قازان‌داغی در متغیر بی‌توجهی به ارزش‌های دینی در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۷۷)، قورخانه (تفاوت میانگین ۱)، ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۵۲) و شمس‌آباد (تفاوت میانگین ۰/۹۷)، میانگین بیشتری دارد. در این متغیر، محلهٔ شمس‌آباد در مقایسه با ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۴۸) نیز، میانگین بیشتری را به خود اختصاص داده است؛ همچنین از نظر بی‌توجهی به ارزش‌های اجتماعی، محلهٔ قازان‌داغی در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۶۱)، قورخانه (تفاوت میانگین ۰/۹۷)، شمس‌آباد (تفاوت میانگین ۰/۶۵) و ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۶۸) در رأس است. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

میانگین بیشتر بی‌توجهی به حقوق شهروندی در محلهٔ قازان‌داغی نسبت به عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۸۷)، قورخانه (تفاوت میانگین ۰/۹۴)، شمس‌آباد (تفاوت میانگین ۰/۴۵) و ائل‌گلی (تفاوت میانگین ۰/۶۵) مشهود است. البته در این متغیر، محلهٔ شمس‌آباد هم در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۴۵) میانگین بالاتری دارد. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

از نظر مهاجرت، محلهٔ قازان‌داغی در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۵۵)، شمس‌آباد در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۷۷)، ائل‌گلی در مقایسه با عزیزآباد (تفاوت میانگین ۰/۴۵) و شمس‌آباد در مقایسه با قورخانه (تفاوت میانگین ۰/۵۱)، میزان بیشتری از مهاجرت را تجربه می‌کنند. محلهٔ قازان‌داغی به لحاظ سرقت در مقایسه با گورخانه (تفاوت میانگین ۰/۴۸)، در صدر قرار دارد. از لحاظ رشوه‌خواری، محلهٔ روستای ائل‌گلی در مقایسه با عزیزآباد، قورخانه، شمس‌آباد و قازان‌داغی با تفاوت میانگین‌ها به‌ترتیب ۰/۷۷-، ۱/۰۹-، ۰/۸۴- و ۱/۰۹-، در وضعیت مطلوب‌تری است. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

از نظر متغیر دختران فراری، محلهٔ قازان‌داغی نسبت به قورخانه و ائل‌گلی با تفاوت میانگین ۰/۶۴ و ۰/۶۷، اوضاع نامطلوبی دارد؛ اما محلهٔ روستای ائل‌گلی در مقایسه با عزیزآباد، قورخانه، شمس‌آباد و قازان‌داغی با تفاوت میانگین‌ها به‌ترتیب ۰/۷۴-، ۰/۴۸-، ۰/۷۱- و ۱/۱۶-، در وضعیت مطلوب‌تری است؛ همچنین محلهٔ قورخانه نسبت به عزیزآباد از لحاظ تعداد دختران فراری با تفاوت میانگین ۰/۴۸-، وضعیت بهتری دارد. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

در متغیر قتل، محلهٔ قازان‌داغی نسبت به قورخانه و ائل‌گلی با تفاوت میانگین ۰/۶۵ و ۱/۲۳، اوضاع نامطلوبی دارد؛ اما محلهٔ روستای ائل‌گلی در مقایسه با عزیزآباد، قورخانه، شمس‌آباد و قازان‌داغی با تفاوت میانگین‌ها به‌ترتیب ۱/۰۶-، ۰/۵۸-، ۰/۹۴- و ۱/۲۳-، در وضعیت مطلوب‌تری است؛ همچنین محلهٔ قورخانه نسبت به عزیزآباد با تفاوت میانگین ۰/۵۵، وضعیت نامطلوبی دارد. در متغیر خودکشی، محلهٔ روستای ائل‌گلی در مقایسه با عزیزآباد، قورخانه، شمس‌آباد و قازان‌داغی با تفاوت میانگین‌ها به‌ترتیب ۰/۹۰-، ۱-، ۱/۰۳- و ۱/۰۷-، در وضعیت مطلوب‌تری است. این تفاوت‌ها در سطح P P<۰.۰۵ معنادار هستند.

محلهٔ قورخانه از نظر آسیب‌های فضای مجازی در مقایسه با قازان‌داغی، شمس‌آباد و ائل‌گلی با تفاوت میانگین‌ها به‌ترتیب ۱/۴۸-، ۰/۷۴- و ۰/۷۱-، در وضعیت مطلوب‌تری است؛ اما محلهٔ قازان‌داغی نسبت به عزیزآباد، شمس‌آباد و ائل‌گلی با تفاوت میانگین ۱، ۰/۷۴ و ۰/۷۷، وضعیت نامطلوبی دارد. این تفاوت‌ها در سطح P<۰.۰۵ معنادار هستند.

درنهایت، با توجه به تفاوت معنادار گروه‌ها، به شاخص‌های توصیفی اصلاح‌شده پرداخته شد تا استنباط دقیق‌تری از تأثیر محله بر آسیب‌ها انجام گیرد. با استناد به جدول شمارهٔ ۴ میانگین‌های اصلاح‌شده، میانگین‌های آسیب‌های اعتیاد، خشونت خانوادگی و اجتماعی، کودک‌آزاری، نابسامانی خانواده و طلاق، ناهنجاری آموزشی، احساس ناامنی اجتماعی، فحشا، بی‌توجهی به

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

ارزش‌های دینی و اجتماعی، رعایت نکردن حقوق شهروندی، مهاجرپذیری، سرقت، رشوه‌خواری، دختران فراری، قتل، خودکشی و آسیب‌های فضای مجازی در محلهٔ قازان‌داغی بالاتر از سایر محله‌ها است؛ همچنین میانگین فقر و بیکاری، رشوه‌خواری و تبعیض اجتماعی در محلهٔ قورخانه، گرانی و تورم در شمس‌آباد و مشکلات ازدواج در عزیزآباد بالاتر از سایر محله‌ها است. محلهٔ روستای ائل‌گلی نسبت محله‌های مطالعه‌شده وضعیت مطلوب‌تری دارد.

جدول شماره ٤. شاخص‌های توصیفی اصلاح‌شدهٔ متغیرهای پژوهش در محله‌های مطالعه‌شده

متغیرها	میانگین	انحراف استاندارد ۱	میانگین	انحراف استاندارد ۲	میانگین	انحراف استاندارد ۳	میانگین	انحراف استاندارد ٤	میانگین	انحراف استاندارد ٥
	عزیزآباد		قورخانه		قازان‌داغی		شمس‌آباد		روستای ائل‌گلی	
فقر	۲/۴۱	۰/۰۹	۲/۹۷	۰/۰۹	۲/۷۱	۰/۰۹	۲/۹۰	۰/۰۹	۲/۵۲	۰/۰۹
اعتیاد	۲/۲۳	۰/۱۵	۲/۱۶	۰/۱۵	۲/۷۴	۰/۱۵	۲/۴۵	۰/۱۵	۲/۳۶	۰/۱۵
بیکاری	۲/۲۹	۰/۱۳	۲/۹۴	۰/۱۳	۲/۸۱	۰/۱۳	۲/۸۴	۰/۱۳	۲/۳۹	۰/۱۳
گرانی	۲/۶۸	۰/۰۹	۲/۸۴	۰/۰۹	۲/۷۱	۰/۰۹	۲/۹۴	۰/۰۹	۲/۷۷	۰/۰۹
مشکلات ازدواج	۲/۷۴	۰/۱۱	۲/۳۶	۰/۱۱	۲/۶۱	۰/۱۱	۲/۵۸	۰/۱۱	۲/۵۴	۰/۱۱
خشونت خانوادگی	۲	۰/۱۵	۲/۰۷	۰/۱۵	۲/۴۲	۰/۱۵	۲/۱۶	۰/۱۵	۱/۹۷	۰/۱۵
خشونت اجتماعی	۱/۹۴	۰/۱۵	۱/۷۷	۰/۱۵	۲/۶۱	۰/۱۵	۲/۱	۰/۱۵	۱/۹۴	۰/۱۵
کودک‌آزاری	۱/۵۲	۰/۱۷	۱/۹۴	۰/۱۷	۲/۳	۰/۱۷	۱/۸۷	۰/۱۷	۱/۵۲	۰/۱۷
نابسامانی خانواده و طلاق	۲/۱۹	۰/۱۴	۲	۰/۱۴	۲/۶۱	۰/۱۴	۲/۵۵	۰/۱۴	۲	۰/۱۴
نابهنجاری آموزش	۲	۰/۱۵	۱/۹۴	۰/۱۵	۲/۷۴	۰/۱۵	۲/۳۵	۰/۱۵	۲/۰۳	۰/۱۵
احساس ناامنی	۲/۰۶	۰/۱۴	۲/۲۶	۰/۱۴	۲/۷۴	۰/۱۴	۲/۴۱	۰/۱۴	۱/۸۴	۰/۱۴
تبعیض اجتماعی	۲/۱۶	۰/۱۵	۲/۸۴	۰/۱۵	۲/۶۸	۰/۱۵	۲/۵۵	۰/۱۵	۲/۱۶	۰/۱۵
فساد/ فحشا	۲/۰۷	۰/۱۵	۲/۱۳	۰/۱۵	۲/۷۱	۰/۱۵	۲/۲۶	۰/۱۵	۲/۰۳	۰/۱۵
بی‌توجهی به ارزش‌های دینی	۲/۰۳	۰/۱۴	۱/۸۱	۰/۱۴	۲/۸۱	۰/۱۴	۱/۸۴	۰/۱۴	۲/۳۲	۰/۱۴
بی‌توجهی به ارزش‌های اجتماعی	۲/۱۶	۰/۱۳	۱/۸۱	۰/۱۳	۲/۷۷	۰/۱۳	۲/۱۳	۰/۱۳	۲/۱	۰/۱۳
رعایت نکردن حقوق شهروندی	۱/۹۰	۰/۱۵	۱/۸۴	۰/۱۵	۲/۷۷	۰/۱۵	۲/۳۶	۰/۱۵	۲/۱۳	۰/۱۵
مهاجرت	۱/۸۴	۰/۱۶	۲/۱	۰/۱۶	۲/۳۹	۰/۱۶	۲/۶۱	۰/۱۶	۲/۲۹	۰/۱۶
دزدی	۲/۲۳	۰/۱۶	۲/۱	۰/۱۶	۲/۵۸	۰/۱۶	۲/۴۵	۰/۱۶	۲/۱۹	۰/۱۶
رشوه‌خواری	۲/۲۶	۰/۱۶	۲/۵۸	۰/۱۶	۲/۵۸	۰/۱۶	۲/۳۲	۰/۱۶	۱/۴۸	۰/۱۶
دختران فراری	۱/۷۴	۰/۱۶	۱/۴۸	۰/۱۶	۲/۱۶	۰/۱۶	۱/۷۱	۰/۱۶	۱	۰/۱۶
قتل	۱/۸۴	۰/۱۵	۱/۳۶	۰/۱۵	۲	۰/۱۵	۱/۷۱	۰/۱۵	۰/۷۷	۰/۱۵
خودکشی	۱/۸۱	۰/۱۶	۱/۹	۰/۱۶	۱/۹۷	۰/۱۶	۱/۹۴	۰/۱۶	۰/۹۰	۰/۱۶
آسیب‌های برخاسته از فضای مجازی	۱/۹	۰/۱۸	۱/۴۲	۰/۱۸	۲/۹۰	۰/۱۸	۲/۱۶	۰/۱۸	۲/۱۳	۰/۱۸

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی آسیب‌های

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

اجتماعی موجود در حوزهٔ استحفاظی شهرداری منطقهٔ دو کلان‌شهر تبریز و ارائهٔ راهکارهای مؤثر برای سیاست‌گذاری‌های آتی انجام گرفت. نتایج نشان داد، آسیب‌های مختلف ازجمله فقر، اعتیاد، بیکاری، گرانی و تورم، مشکلات ازدواج، خشونت خانوادگی، کودک‌آزاری، نابسامانی خانواده و طلاق، نابهنجاری آموزشی، نداشتن احساس امنیت اجتماعی، تبعیض اجتماعی، فحشا/ فساد، بی‌توجهی به ارزش‌های دینی و مذهبی و اجتماعی، رعایت نکردن حقوق شهروندی، مهاجرت، دزدی/ سرقت، رشوه‌خواری، دختران فراری، قتل، خودکشی و آسیب‌های فضای مجازی وجود دارد که با نتایج پژوهش‌های سروستانی (۳, ۲۲)، امیری و همکاران(۲) و کریم‌زاده و همکاران (۱۳) همسو است. علاوه بر این، نتیجهٔ پژوهش نشان داد که در مقایسهٔ محله‌های مطالعه‌شده، سه محلهٔ قازان‌داغی، قورخانه و شمس‌آباد در وضعیت اسفبار آسیب‌های اجتماعی هستند که در صورت نپرداختن به این مسئله، تبعات آن محله‌های اطراف را هم درگیر خواهد کرد. پژوهشی برای بررسی همسویی یا ناهمسویی این نتیجه یافت نشد.

در تبیین یافتهٔ اول شایان‌ذکر است که تغییرات سریع زندگی انسانی در بعد اجتماعی و اقتصادی با عنوان فقر شهری و در بعد کالبد شهری با پدیداری محله‌های حاشیه‌نشین، اسکان‌های غیررسمی و محله‌های ناکارآمد شهری موجب شده است، درصدی از افراد جامعه مشکلات عدیده‌ای در قالب‌های مختلف ازجمله به شکل آسیب‌های اجتماعی تجربه کنند که در صورت نپرداختن به این مسائل و نداشتن مدیریت صحیح در سال‌های پیش‌رو، این وضعیت دو یا چند برابر خواهد شد (۷). این یافته بنا بر نظریهٔ ویلسون(۲۳) و کاساردا (۲۴)، به‌صراحت قابل تبیین است؛ زیرا نبودِ تولیدات دستی و اشتغال‌هایی با مهارت پایین و همچنین مهاجرت‌های پی‌درپی کارگران و خانوارهای طبقات متوسط و پایین در محله‌های مطالعه‌شده پیامدهای اقتصادی، فرهنگی، فردی و بوم‌شناختی دارد و از نظر اقتصادی، فردی و شهری، دسترسی کمتری به فرصت اقتصادی فراهم می‌شود. از نظر فرهنگی، چنین افرادی به‌مرور از ارزش‌های اساسی دور می‌گردند و به‌صورت برش‌های معیوب جمعیت شهری درمی‌آیند و کمتر در معرض امکانات شهری به‌منظور توسعهٔ فردی قرار می‌گیرند و زمینه برای رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی در شهر فراهم می‌شود (۲۳).

در این میان، علاوه بر توسعهٔ کالبدی بدون برنامهٔ شهرها، ضعف و نبودِ کیفیت شاخص‌های توسعهٔ اجتماعی، اقتصادی و کالبدی، سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها را دشوار جلوه می‌دهد؛ زیرا در این بافت‌ها افرادی ساکن هستند که شاخص‌های توسعهٔ فردی و اقتصادی را در سطح بسیار پایینی دارند. درواقع، نبود استانداردهای کیفی اجتماعی از قبیل سواد، پایین بودن سطح مشارکت، افت سطح سرمایهٔ اجتماعی، افزایش نابهنجاری‌های اجتماعی، اشتغال کاذب و یا بیکاری‌های گسترده، بناهای بی‌کیفیت و نبود سرپناه مناسب، مشکلات معابر و گذرگاه‌ها نه‌تنها زمینه‌ساز بروز مشکلات متعدد است، بلکه برنامه‌ریزی را سخت‌تر می‌کند (۲۵). علاوه بر این، با استناد به نظریهٔ کاساردا (۲۴) شایان‌ذکر است که بحران طلاق، ازهم‌گسیختگی خانواده، مهاجرت روزافزون، فقر و بیکاری در مناطق حاشیه‌نشین به‌شدت یافتن آسیب‌های اجتماعی دامن می‌زند. این شرایط مستلزم تقویت دستگاه‌های نظارتی، فرهنگ‌سازی در میان مردم، توجه به نیازهای اولیه و نیازهای معیشتی مردم مناطق حاشیه‌نشین است؛ بنابراین، لازم است بافت‌های شهری دقیق‌تر و از ابعاد مختلف مطالعه شوند و ابعاد فرهنگی و اجتماعی پروژه‌ها دقیق‌تر بررسی گردند و بر اساس نتایج آن‌ها، برنامه‌های عملیاتی ترسیم و پیاده شوند. چه‌بسا بدین طریق می‌توان تهدیدها را به فرصت تبدیل کرد.

در بررسی تفاوت محله‌های مطالعه‌شده، محله‌های قورخانه، قازان‌داغی و شمس‌آباد از نظر آسیب‌های مطالعه‌شده نسبت به محله‌های روستای ائل‌گلی و عزیزآباد، وضعیت اسفباری دارند. البته پژوهش همسویی برای بررسی بیشتر این یافته در دسترس نبود؛ زیرا در پژوهش‌های پیشین این محلات بررسی نشده‌اند؛ اما در تبیین تفاوت محله‌ها از منظر شدت و تنوع آسیب‌های اجتماعی، شایان‌ذکر است که تفاوت فرهنگی و محیط فیزیکی و اجتماعی می‌تواند تبیین‌کنندهٔ نتیجه باشد، به‌طوری‌که محلهٔ قورخانه، قازان‌داغی

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

و شمس‌آباد با توجه به سطح فرهنگی پایین، موقعیت شهری و فیزیکی که رفت‌وآمد و عبور و مرور ارگان‌های نظارتی را در آن محله سخت کرده است و نبود حداقل امکانات معیشتی، مستعد آسیب‌های بیشتر ازجمله موارد غیراخلاقی و فحشا هستند. علاوه بر این، به عوامل دیگری نظیر بافت فرهنگی ناکارآمد، فقر فرهنگی و اقتصادی و مهاجران از روستاهای اطراف و تراکم بالای جمعیت ازجمله علل بروز آسیب‌ها در این محلات اشاره کرد. این تفاوت‌ها به این شکل قابل تبیین است که افراد مناطق حاشیه‌نشین با وضعیت فقر و مهاجرت و به تعامل با مسائل مربوط به فقدان سلامتی زندگی می‌کنند؛ همچنین برخلاف عقاید و باورهای مردمی فهمیده شد که محله‌های فقیرنشین برخلاف مناطق مسکونی همگن، به‌شدت پویا و ناهمگن هستند. این ویژگی زمینهٔ آسیب‌های اجتماعی را فراهم می‌کند.

درمجموع، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد، آسیب‌های مختلف ازجمله فقر، اعتیاد، بیکاری، گرانی و تورم، مشکلات ازدواج، خشونت خانوادگی، کودک‌آزاری، نابسامانی خانواده و طلاق، نابهنجاری آموزشی، نبودِ احساس امنیت اجتماعی، تبعیض اجتماعی، فحشا/ فساد، بی‌توجهی به ارزش‌های دینی و مذهبی و اجتماعی، رعایت نکردن حقوق شهروندی، مهاجرت، دزدی/ سرقت، رشوه‌خواری، دختران فراری، قتل، خودکشی و آسیب‌های فضای مجازی ازجمله آسیب‌های اجتماعی در محله‌های حوزهٔ استحفاظی شهرداری منطقهٔ ۲ تبریز هستند. علاوه بر این، نتیجهٔ پژوهش نشان داد که در مقایسهٔ محله‌های مطالعه‌شده، سه محله قازان‌داغی، قورخانه و شمس‌آباد در وضعیت اسفبار آسیب‌های اجتماعی هستند که در صورت نپرداختن به این مسئله، تبعات آن محله‌های اطراف را هم درگیر خواهد کرد. این یافته‌ها مبتنی بر پیشینهٔ نظری به‌ویژه نظریه‌های ویلسون و کاساردا قابل تبیین هستند.

انجام هر پژوهشی با محدودیت مواجه است و این پژوهش از این قاعده مستثنا نیست. ازجملهٔ محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به سطح پایین سواد ساکنان محله‌ها و تمایل نداشتن به همکاری آنان در پژوهش اشاره کرد؛ بنابراین، پژوهشگران در پژوهش‌های آتی برای رفع این موانع برنامه‌ریزی کنند؛ همچنین بر اساس بر یافته‌های پژوهش حاضر در حوزهٔ فرهنگی- اجتماعی شهرداری منطقهٔ دو کلان‌شهر تبریز، محدودیت‌های اشاره‌شده و پیشینهٔ پژوهش و ازآنجاکه وضعیت اجتماعی در هر جامعه معلولی از شرایط کلان اقتصادی و مدیریتی در آن جامعه است؛ بنابراین، ابتدا به ارائهٔ پیشنهادهایی در سطح کلان پرداخته می‌شود و درنهایت، به ارائهٔ پیشنهادهایی مبتنی بر نتایج پژوهش در ارتباط با وضعیت حوزهٔ استحفاظی شهرداری منطقهٔ دو اقدام می‌گردد:

- انجام پژوهشی مشابه در محله‌های مختلف منطقه برای رسیدن به یک برآورد دقیق از آسیب‌های موجود؛
- انجام پژوهش‌های پدیدارشناسی به‌منظور سبب‌شناسی و مدیریت آسیب‌های اجتماعی؛
- انجام مطالعات فراتحلیلی همسو با روش‌های مؤثر در مدیریت آسیب‌های اجتماعی جوامع؛
- به‌کارگیری راهبرد توانمندسازی و پذیرش: این راهبرد در نشست سازمان ملل متحد مطرح‌شده است. طی آن ارتقای توانمندی، مشارکت‌پذیری و درگیر ساختن اجتماعات فقیر و ساکن در محله‌های ناکارآمد برای تصمیم‌گیری و مداخله در امور زندگی خود برای دستیابی بهینه به شاخص‌ها و منابع توسعه‌ای صورت می‌گیرد (شهرداری تسهیلگر و مردم فعال به‌منظور ساختن زندگی خود: شرایطی بیافرینیم که شهروندان ایده‌هایشان را مطرح کنند و حتی‌الامکان عملی نمایند)؛
- ارتقای تاب‌آوری شهری در ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، کالبدی، زیرساختی، نهادی و محیطی. این در حالی است که مدیریت بحران بدون مشارکت شهروندان و نظرخواهی از آنان و عدالت در توزیع خدمات امکانات، مسئولیت‌پذیری در تأمین خدمات و امکانات شهری، امکان‌پذیر نیست؛
- هماهنگی سازمان‌های مختلف به‌منظور رفاه شهروندان و کاستن از بروکراسی اداری؛
- تنظیم برنامه‌های راهبردی-اجرایی منسجم و تخصیص بودجه برای برنامه‌های پیشگیری و مدیریت آسیب‌های اجتماعی؛

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

- سیاست‌گذاری فرهنگی در مناطق و محله‌های پرخطر یادشده؛

- تمرکز نهادهای متولی سیاست‌گذاری ازجمله نیروی انتظامی، دستگاه‌های فرهنگی و ...؛

- تقویت و بسترسازی برای سرمایه‌گذاری اقتصادی و جذب سرمایه‌گذار برای نوسازی بافت فرسوده؛

- ایجاد مراکز فرهنگی مانند فرهنگسراها و کتابخانه‌های عمومی، ایجاد تأسیسات شهری مانند پارک، زمین‌بازی کودکان و پارک بانوان به‌ویژه در محله‌های قورخانه، قازان‌داغی و شمس‌آباد برای افزایش فرصت و زمینهٔ آموزش افراد؛

- استقرار گروه‌های دفاتر تسهیلگری محله در همهٔ بافت‌های آسیب‌خیز؛

- داشتن نماینده در محله‌ها برای حفظ ارتباط شهروندان با شهرداری؛

- ایجاد مرکز پلیس اختصاصی در محل با به‌کارگیری کادر اخلاق‌محور؛

- اتخاذ سیاست‌های تشویقی مناسب از سوی شهرداری و شورای اسلامی شهر تبریز دربارهٔ عوارض و پروانهٔ ساخت‌وساز ویژه مناطق پرخطر یادشده؛

- نظارت دقیق برای اجرای منظم ضوابط معماری و شهرسازی و جلوگیری از هرگونه ساخت‌وساز غیرمجاز جدید در محله‌های یادشده؛

- جانمایی ساختمان‌های اداری جدیدالاحداث دستگاه‌های دولتی در محله‌های یادشده نیز می‌تواند علاوه بر نوسازی بافت و تملک برخی ساخت‌وسازهای پرخطر و ایجاد مسیر دسترسی و مسیرگشایی، موجب نوسازی و ارتقا شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و تقویت رفاه اجتماعی شود.

سپاس‌گزاری

بدین‌وسیله پژوهشگران مراتب سپاس و قدردانی خود را از شهروندان شرکت‌کننده در پژوهش و همکارانی که در گردآوری داده‌ها کمک کرده‌اند، اعلام می‌دارند.

تعارض منافع

پژوهشگران یادآور می‌شوند که این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافع ندارد و صرفاً همسو با اهداف مدیریت فرهنگی و اجتماعی شهرداری منطقهٔ دو تبریز، برای ارائهٔ هرچه بهتر خدمات فرهنگی و اجتماعی انجام گرفته است.

ملاحظات اخلاقی

در تمامی مراحل انجام پژوهش فوق به جهت رعایت اصول اخلاقی و اصل رازداری متن تمامی مصاحبه ها به صورت محرمانه و بدون ذکر نام مصاحبه شوندگان نگهداری و مورد بهره برداری قرار گرفته است. همچنین اطلاعات و پرسشنامه‌ها نیز به صورت بدون نام جمع آوری شده اند. قبل از انجام مصاحبات و گردآوری اطلاعات؛ اهداف پژوهش، اصول اخلاقی و نحوه کار کاملا به مشارکت کنندگان توضیح داده شده و تمامی افراد گروه نمونه با داشتن رضایت آگاهانه با پژوهشگران همکاری نموده اند.

حمایت مالی

برای انجام این مطالعه از هیچ منبع مالی استفاده نشده است.

مشارکت نویسندگان

نویسنده اول(نویسنده مسئول): برنامه ریزی و سرپرستی علمی پژوهش، تحلیل داده های کیفی، نتیجه گیری و جمع بندی پژوهش

نویسنده دوم: مشارکت در گردآوری داده های پژوهش

نویسنده سوم: نگارش و ویرایش مقاله.

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]

References

1. Zaerpour B, Abedi A. Psychology and social and psychological damages. Proceedings of the Second National Conference on Social and Psychological Damages with an Emphasis on Behavioral Sciences; Shiraz, Iran, 2023.
2. Amiri M, Pourmousavi SM, Sadeghi M. Social Damages of Marginalization in District 19 of Tehran Municipality from the Perspective of Urban Managers. Journal of Economics and Urban Management. 2013;5(Winter):119-37.
3. Eidi H, Poornasrollah S, Bahrami S. Pattern of Solutions for Reducing Social Damages in Students with Emphasis on Leisure Time: A Blended Approach from the Perspectives of Physical Education Teachers and School Managers Educational Innovations Quarterly 2021;20(79):55-72.
4. Asghari Zamani A, Zadoli F, Zadoli Khajeh S. Marginalization and urban poverty: Solutions and consequences (Case study: Tabriz city). First National Conference on Urban Planning and Architecture over Time; Qazvin, Iran, 2013.
5. Momtaz F. Social Deviations: Theories and Perspectives. Tehran: Joint Stock Publishing Company; 2011.
6. Gholizadeh R. Examining the social damages of adolescents and the role of media in prevention and control. Journal of Social Damages of Adolescents. 2020:147-66.
7. Benna UGaG, Shaibu B. Population Growth and Rapid Urbanization in the Developing World. Hershey, PA, USA: IGI Global; 2016.
8. Karimi N. Analyzing Iran's Legislative Policy Regarding Marginalization. Legal Civilization. 2023;6(15):289-302.
9. Bashirie TM, M. S. The Study of Marginalization's Impact of Crime (Marginalization Districts of Dowlat Abad in the Kermanshah). journal of criminal law and criminology. 2018;1(1):161-92.
10. Babaee MAGR, M. . Dimensions of crime in Mehr housing policy. Criminal Law Research. 2015;3(9):5-23.
11. Bani Asadi A. Deviant subcultures: The groundwork for the emergence of social delinquency. Iran International Law Congress; iran2016.
12. Turner CM, Arayasirikul S, Wilson EC. Disparities in HIV-related risk and socio-economic outcomes among trans women in the sex trade and effects of a targeted, anti-sex-trafficking policy. Soc Sci Med. 2021 Feb;270:113664. doi: 10.1016/j.socscimed.2020.113664.
13. Karim Zadeh HK, A.; Velayi, M. Social Pathology of Urban Marginalization in Tabriz: An Empowerment Approach. Journal of Suburban Space Development. 2019;1(2):15-33.
14. Irani SH, M.; Mohammadi, A. Pathology of Social Housing (Mehr) with the Classical Inequality and Urban Distortion Approach in Tabriz. Social Welfare Quarterly. 2018;18(71):136-80.
15. Tarkarani MM, E.; Roshan Pour, A. Biocriminality: A Qualitative Study on the Factors Contributing to Juvenile Delinquency in Underprivileged Neighborhoods in Khorramabad City. Journal of Social Work Research. 2021;27(5):133-78.
16. Rezaii MRK, M. Examination and Analysis of the Causes of Urban Sprawl and Marginalization in Kerman City, a Case Study of Seydi and Imam Hasan Neighborhoods. Spatial Planning (Geography) Scientific-Research Journal. 2014;4(15):179-96.
17. Jamshidi AJ, K.; Navabakhsh, M. Presenting a Paradigmatic Model of Organizing the Periphery of Kerman City. Quarterly Journal of Urban Futurology. 2023;4(2):116-40.
18. Howe A. Social Injury, Revisited: Towards a Feminist Theory of Social Justice. International Journal of Sociology and Law. 2008;15:423-38.
19. Sarvestani SR. Societal Pathology (Sociology of Social Deviations): Samt Publications; 2022.
20. Social Deputy and Crime Prevention in the Judiciary: Strategic Document for Controlling and Reducing Violence.
21. Ahadyarson K. Study of the Experiences of High School Teachers in Tabriz from Continuous Evaluation in 2011-2012: Tabriz university; 2014.
22. Sarvestani SR. Meta-analysis of Studies Conducted in the Field of Social Pathology in Iran. Quarterly Journal of Social Sciences. 2000;15(13):13-28.
23. Wilson AG. The General Urban Model: Retrospect and Prospect. Papers in Regional Science Association. 2010;89(1):27-42.
24. Kasarda JDL, G. Aerotropolis: The Way We'll Live Next: Farrar, Straus and Giroux; 2011.
25. Yazdan Khah FA, H.; Beikbabyi, B.; Bashirpanahi, A. Empowerment of Inefficient Urban Tissues for Sustainable Development in Tabriz Metropolis from the Perspective of Urban Sociology. Sociological Studies. 2021;13(51):67-97.

[Downloaded from jpsi.medilam.ac.ir on 2026-11-02]